

Vážení členové a přátelé Platformy podnikatelů pro ZRS,

otázka pomoci rozvojovým zemím je nyní politikum. To může být na škodu věci. Předvolební sliby potřebují naznačit rychlá a rázná řešení, ale pohled zpět nás lehce dovede k názoru, že pomoc zuboženým obyvatelům chudých a málo rozvinutých zemí trvá velmi dlouho a návratnost vložených prostředků je nízká.

Přesto se nevzdáváme. PPZRS pokračuje v osvětových aktivitách. Ukazuje příležitosti uplatnění českých firem v rozvojové pomoci a spolupráci. Velká slova necháváme politikům, ideologické proklamace relevantním neziskovým organizacím. V tomto vydání Zpravodaje PPZRS se soustředíme na možnosti, které se nabízejí dnes i do budoucna.

Jeden důležitý okruh vytváří Evropská komise, která kupodivu celkem rychle přepracovala Konsenzus o rozvoji, o němž píšeme na našich webových stránkách (www.ppzrs.org). Dokument zavazuje všechny instituce EU a členské státy ke společnému přístupu k rozvojovým politikám v příštích desetiletích. Představuje změnu přístupu vydávání financí. Od dotací směrem k investicím. Vyhýbá se nalévání peněz do rukou mnohdy samozvaných vládců, ale se zvýšenou odpovědností za výsledky hledá partnery pro stabilizaci a skutečný rozvoj těchto zemí. Otevírá se tím obrovský prostor pro nové a zajímavé projekty, větší svobodu v rozhodování, ale také pro účinnější kontrolu vydávaných prostředků na rozvoj.

EK na základě Konsensu již připravila Plán vnějších investic zaměřený na země sousedící s EU a na africké země. Plán se bude opírat o svůj fond pro udržitelný rozvoj (EFSD). Z fondu mohou investoři získat malý příspěvek ke svým investicím, ale také mohou získat důležitou garanci na zajištění půjček investičního kapitálu.

Přestože se v ČR doposud nepodařilo vytvořit rozvojovou finanční instituci, která by podporovala české podnikatele a jejich partnery v rozvojové zemi při jejich investičních záměrech, Česká rozvojová agentura získala příslib Evropské investiční banky, že se bude takovými záměry zabývat.

Pro lepší orientaci proto na webu PPZRS přinášíme zjednodušený pohled na zmíněné evropské dokumenty a finanční nástroj EFSD. To by mělo českým firmám, schopným působit v rozvojových zemích, naznačit, jaké směry spolu se svými místními partnery zvolit a na co se soustředit nejdříve.

Těm, kteří teprve uvažují o nutnosti podpořit ekonomický rozvoj v chudých zemích vlastními podnikatelskými aktivitami, stále nabízíme členství v PPZRS. Jednou z mnoha výhod členství je také stálá možnost získat konzultace nejen o podstatě ZRS, ale také o možnostech podnikatelské účasti na projektech.

Než se potenciální zájemci o působení v Platformě rozhodnou, mohou se zatím podívat na to, co obsahuje Strategie zahraniční rozvojové spolupráce České republiky 2018–2030. Strategie se připravovala i za názorové účasti členů PPZRS a potvrzuje celosvětový nový přístup k rozvojové pomoci.

Věra Vencliková

Zdráhají se české firmy investovat v rozvojových zemích?

Světová banka prostřednictvím Mezinárodní finanční korporace zkoumá v současné době investiční zájmy českých firem. Podobný průzkum provedla v r. 2016 také Evropská banka pro obnovu a rozvoj. Ukazuje se, že české podniky, pokud samy nejsou předmětem zájmu zahraničního investora, jsou více zaměřeny na export, než na investiční projekty. Česká republika jako otevřená ekonomika je do velké míry závislá na exportu do západních zemí a podle statistik jí to v současnosti prospívá. Exportní špičkou jsou zahraniční investoři, ale české firmy nejsou pozadu.

Část z nich je schopna dostat se na rozvojové trhy. Z historického hlediska a podmínek posledních dvaceti let nelze očekávat, že se podnikatelské firmy budou ve svém vývoji věnovat investicím v řádu milionů eur. Přesto již mají dostatek zkušeností, aby dosáhly úspěchu na zahraničních trzích i bez velkých investic. Zkušenost většího členů Platformy podnikatelů pro ZRS (PPZRS) to dokazuje. Krátkodobá přítomnost na trhu, daná určitou komerční návazností na rozvojový projekt technického zaměření, přináší místním partnerům prospěch již z pouhého přenosu znalostí. Pokud jsou na místním trhu přijatelné podnikatelské podmínky, každé technologické řešení rozvojové potřeby s dodávkou zařízení, které mají příjemci obsluhovat, přináší pozitivní dopady přesahující původní projektový záměr.

I pro české podnikatele a jejich obchodně investiční strategie je proto záji-

mavá letošní zpráva UNCTAD, podle které poklesly v roce 2016 investice do rozvojových zemí o 14 procent. Přestože přímé investice neustaly, finanční toky do nejméně rozvinutých zemí a strukturálně slabých ekonomik nebyly stabilní a zůstaly nízké. Na jedné straně to znamená, že pro velké investory zatím nejsou zajímavé. **Pokud se zde zároveň ukazuje rostoucí poptávka a v zemi je přijatelnější podnikatelské prostředí s nějakou základní vymahatelností práva, je zřejmé, že místní firmy začínají kombinovat jiné finanční zdroje s vlastními investicemi.** V rozvojových zemích takovými investoři jsou místní podnikatelé, kteří jsou schopni poskytnout kapitál rozvojové finanční instituce, zejména ty evropské.

Přestože UNCTAD předpovídá do roku 2018 mírné oživení přímých zahraničních investic, experti očekávají, že zdaleka nedosáhnou úrovně roku 2007. Otázkou tedy zůstává, jak řešit obrovské investiční potřeby spojené s cíli udržitelného rozvoje.

Rozvojová spolupráce je nedílnou součástí české zahraniční politiky

Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2018–2030, kterou schválila vláda ČR letos, klade důraz na provázanost rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, návaznost bilaterálních a multilaterálních rozvojových aktivit a zapojení firemní sféry a občanské společnosti. Zahraniční rozvojová spolupráce (ZRS) je investicí do snižování chudoby a rozvoje nejchudších zemí světa, která má pozitivní efekt i pro samotnou dárcovskou zemi. Náměstek ministra zahraničních věcí Martin Tlapa uvedl při setkání s českými diplomaty, kteří se zabývají agendou ZRS na zastupitelských úřadech České republiky v zahraničí: „*Nová Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR pro roky 2018–2030 počítá s návazností a synergiemi mezi aktivitami humanitárními a rozvojovými a jejich přesahy do partnerské spolupráce ekonomické, bezpečnostní i politické. Role rozvojové spolupráce jako nedílné součásti české*

zahraniční politiky tak bude v příštích letech nabývat na významu.“

Smyslem zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci je přispět ke stabilizaci partnerských zemí a k rozvoji jejich potenciálu směrem k udržitelnému ekonomickému a sociálnímu rozvoji a prosperitě, uvádí se úvodem ve schválené Strategii ZRS. Rozvojová spolupráce se zaměřuje na oblasti, ve kterých může ČR nabídnout specifickou zkušenost a expertizu a kde disponuje dostatečnými kapacitami/odborníky pro realizaci. Proto se soustředí na omezený počet partnerských zemí, prioritních témat a aktivit a využívá své komparativní výhody k maximalizaci synergií a zvýšení pozitivního dopadu.

V návaznosti na Agendu 2030 a na Strategický rámec Česká republika 2030 se ČR v rozvojové a humanitární oblasti konkrétně zaměří na naplňování vybraných tematických priorit,

UNCTAD je podrobně popisuje v Akčním investičním plánu k dosažení SDG z r. 2014. Ani zde však není brán v potaz potenciál místního podnikatelského sektoru.

Zpráva UNCTAD naznačuje, že investice poplynou do rozvíjejících se ekonomik, které společně mohou přijmout až 10 procent celkového světového objemu investic a to zejména díky některým asijským zemím – Čína, Indie, Indonésie. Jejich nastartovaný růst a nově nabízené investiční podmínky pravděpodobně zvýší důvěru i přímých zahraničních investorů. Příležitostí pro české firmy zůstává partnerství s místní firmou. Vztahy jsou obvykle dlouhodobé, investice z české strany lze dohledat a jejich podstatou nebývá kapitál, ale znalostní vklad a technická podpora. Spolu s místní firmou se mohou účastnit soutěží o zakázku, rozvíjet společnou pozici na místním trhu, vytvářet subdodavatelské vztahy, exportovat společnou produkci do okolních zemí. A to bez diktátu, který nevyhnutelně plyne z veřejné dotace snižující efektivnost a flexibilitu podnikání.

Pro úplnost je třeba dodat, že také přímé zahraniční investice do Afriky porostou, třebaže mírněji. Zde bude záležet na růstu cen ropy i na novém Evropském plánu vnějších investic. Ohlášené investiční projekty velkého finančního rozsahu směřovaly v roce 2016 do nemovitostí na zelené louce, následované investicemi do těžby zemního plynu (např. Západní Ghana), infrastrukturními projekty, investicemi do obnovitelných zdrojů energie, do výroby chemických látek a automobilů. Nejen pro investory, ale také pro všechny obchodní vztahy představuje určité záruky pokrok ve spolupráci regionů a jejich uskupení. Jsou to podepsané dohody o hospodářském

partnerství regionálních hospodářských společenství s EU, ale také bezcelní zóny uvnitř těchto regionálních svazků, stejně jako současná vyjednávání o Tripartitní dohodě o volném obchodu vedeném Africkou unií. Pokles hospodářského růstu některých nadějných afrických ekonomik v důsledku politických nepokojů by však mohl v roce 2017 poškodit vyhlídky těchto států i jejich sousedů na budoucí investice.

Důsledky můžeme vidět na příkladu některých států Latinské Ameriky a Karibiku, jejichž nejisté makroekonomické a politické výhledy investory spíše odrážejí.

Rozvojové země budou muset za významné pomoci dárců a lepší administrativní kontroly investovat do základních infrastruktur, od energetických přes vodárství a sanitaci, zmírňování změn klimatu, zdravotnictví a vzdělávání. Bez těchto podmínek nelze dále budovat a rozvíjet produktivní kapacity pro vytváření pracovních míst a růst příjmů. **Inovativní financování infrastrukturních investic tedy směřuje ke kontrolované spoluúčasti státu přijímajícího pomoc velkých dárců z veřejné i soukromé sféry.** Mělo by to být účinnější řešení než rozpočtová podpora, ke které existují mnohé výhrady. Mix veřejného a soukromého kapitálu s předpokladem návratnosti, kde oficiální dotace se budou zmenšovat, je do budoucna nevyhnutelný. Zároveň bude představovat nové obchodní příležitosti i pro české firmy.

Aktivní přístup k nově přijatým cílům udržitelného rozvoje otevírá mnoho možností pro soukromý sektor právě tím, že přímé zahraniční investice do rozvojových zemí anebo intervence dárců pomoci nemusí být jediným možným řešením. Jejich dopady na místní ekonomický růst jsou v určité formě pozitivní, avšak zájem zahra-

onálních i globálních mechanismů pro zvyšování kapacit efektivního plánování a řízení v oblasti změny klimatu. Hlavními oblastmi spolupráce jsou dvoustranná ZRS, humanitární pomoc a mnohostranná rozvojová spolupráce. Je třeba uvést, že vláda v minulém roce schválila prioritní partnerské země ZRS ČR na období od roku 2018. Jedná se o Bosnu a Hercegovinu, Etiopii, Gruzii, Kambodžu, Moldavsko, Zambii. Zároveň ustanovila kategorie specifických zemí, kam byly zařazeny Afghánistán, Palestina a Ukrajina a také Sýrie. Specifické země se mohou měnit a doplňovat na základě usnesení vlády, mj. v návaznosti na zájem vlády ČR o rozvojová partnerství a cílenou podporu vybraných zemí v souvislosti s postkonfliktní situací či rekonstrukcí a obnovou země. U ostatních dosavadních prioritních zemí, tj. Mongolsko, Kosovo a Srbsko, bude období let 2018 – 2020 dle rozpracovanosti projektů využito k dokončení projektů a spolupráce bude ukončena. Partnerství s těmito zeměmi bude pokračovat jinými formami, zejm. komerčními aktivitami. ■

onálních i globálních mechanismů pro zvyšování kapacit efektivního plánování a řízení v oblasti změny klimatu.

Hlavními oblastmi spolupráce jsou dvoustranná ZRS, humanitární pomoc a mnohostranná rozvojová spolupráce. Je třeba uvést, že vláda v minulém roce schválila prioritní partnerské země ZRS ČR na období od roku 2018. Jedná se o Bosnu a Hercegovinu, Etiopii, Gruzii, Kambodžu, Moldavsko, Zambii. Zároveň ustanovila kategorie specifických zemí, kam byly zařazeny Afghánistán, Palestina a Ukrajina a také Sýrie. Specifické země se mohou měnit a doplňovat na základě usnesení vlády, mj. v návaznosti na zájem vlády ČR o rozvojová partnerství a cílenou podporu vybraných zemí v souvislosti s postkonfliktní situací či rekonstrukcí a obnovou země. U ostatních dosavadních prioritních zemí, tj. Mongolsko, Kosovo a Srbsko, bude období let 2018 – 2020 dle rozpracovanosti projektů využito k dokončení projektů a spolupráce bude ukončena. Partnerství s těmito zeměmi bude pokračovat jinými formami, zejm. komerčními aktivitami. ■

ničního investora je především na vlastním zisku. Subdodavatelská pozice místních podnikatelů nevede vždy k jejich vlastní komerční nezávislosti. Přímé zahraniční investice do jisté míry pomáhají zvyšovat zaměstnanost a příjmy obyvatel, ale pokud jsou rozsáhlé a pozice investora exkluzivní, země zůstává závislou na těchto úzce zaměřených přínosech. Proto nové cíle udržitelného rozvoje kladou důraz na rozvoj místního podnikání. **Domácí podnikatelé musí být nositeli ekonomického růstu, jejich investice by měly být základem podnikatelských vztahů se zahraničím.**

V ČR lze najít podniky, které sice nikdy nebudou kapitálově vstupovat do rozsáhlých projektů, ale dokážou budovat dlouhodobé obchodní vztahy pro svoji stálou přítomnost na zahraničním trhu. Například při společné nabídce do výběrových řízení v místě. Při úspěšné účasti a tedy dodávce do rozvojového projektu, bude česká firma přínosem pro své místní partnery z mnoha hledisek, včetně nutného transferu znalostí a nevyhnutelného ovlivnění podnikatelského prostředí k lepšímu. ■

Cílem Platformy podnikatelů pro ZRS je:

- zvyšovat úspěšnou účast českých firem v projektech rozvojové pomoci a spolupráce
- podporovat dlouhodobé investice v rozvojových zemích s výhodnou pozicí pro české dodavatele technologií a služeb
- prosadit partnerství veřejného a soukromého sektoru v programech zahraniční rozvojové spolupráce
- Platforma hledá aktivní firmy se zájmem o účast v rozvojových projektech i práci v expertních týmech Platformy a pracovních skupinách Rady pro ZRS ČR
- PPZRS je prostorem pro sdílení informací, nápadů, zkušeností a kontaktů.

Informace o podmínkách členství:

www.ppzrs.org

Twitter: @PPZRS_CZ

Facebook: <https://goo.gl/iak9Bg>

Kontakt

Sekretariát PPZRS

Freyova 948/11, 190 00 Praha 9

Telefon: +420 225 279 403

+420 603 826 261

Fax: +420 284 686 464

e-mail: platforma@spcr.cz

Zpravodaj je určen ke zvyšování povědomí podnikatelského sektoru o politice zahraniční rozvojové spolupráce v souvislosti s politikou proexportní za účelem rozšíření všech forem podpory podnikání a investičních projektů v rozvojových zemích. Je spolufinancován z prostředků MZV ČR.

Evropský plán vnějších investic – příležitost pro české firmy

Česká rozvojová agentura a MZV vyzvaly firmy, aby si připravily náměty investičních projektů, které by mohl financovat Evropský fond pro udržitelný rozvoj, který patří do Evropského plánu vnějších investic. Přinášíme základní informace k dané výzvě.

Rámcovým dokumentem k dané problematice je Evropský konsensus **Náš svět, naše důstojnost, naše budoucnost**, který byl letos podepsán na Evropských rozvojových dnech. Uvádí se v něm mj., že v souvislosti s politikou rozvojové spolupráce mají jak Unie, tak její členské státy za povinnost dostát závazkům a zohlednit cíle, které schválily v kontextu OSN. Pro úspěšné provádění Agendy 2030 v globálním rozsahu bude proto důležitá vnější činnost EU, jejíž neodmyslitelnou součástí je rozvojová politika.

V souladu s výzvou Evropské rady a dalšími strategiemi předložila Komise návrh evropského plánu vnějších investic (dále jen „EIP“). Jeho cílem je posílení investic v Africe a v zemích sousedství EU, zejména za účelem podpory sociální a hospodářské infrastruktury a malých a středních podniků odstraněním překážek pro soukromé investice. S příspěvkem 3,35 miliardy eur z rozpočtu EU a Evropského rozvojového fondu tak EIP podpoří inovativní záruky a podobné nástroje na podporu soukromých investic, což EIP umožní zajistit investice ve výši až 44 miliard eur. Pokud členské státy a ostatní partneři poskytnou investice ve stejné výši, mohla by celková částka dosáhnout 88 miliard eur.

EIP se skládá ze tří vzájemně se doplňujících pilířů:

- uvolnění investic kombinací stávajících in-

vestičních nástrojů s novou zárukou v rámci nového Evropského fondu pro udržitelný rozvoj. Tento fond se bude skládat ze dvou regionálních investičních platforem pro Afriku a evropské sousedství;

- posílení technické pomoci pro širší politické prostředí na podporu orgánů veřejné správy a podniků v partnerských zemích. Cílem je pomoci lépe připravovat a propagovat projekty a přilákat více investic;
- zlepšení obecného podnikatelského prostředí podporou dobré správy, boje proti korupci, odstraňování překážek pro investice a narušení trhu.

Kromě toho jsou nedílnou součástí EIP úvěrové operace Evropské investiční banky (EIB). Za tímto účelem Komise rozšíří rozpočtovou záruku EU v rámci mandátu EIB k poskytování úvěrů třetím zemím, a to celkem o 5,3 miliard eur. EIB tak v letech 2014 až 2020 v rámci záruky EU poskytne až 32,3 miliardy eur.

EIP představuje integrovaný rámec, který umožní plnou spolupráci mezi EU, členskými státy, partnerskými zeměmi, mezinárodními finančními institucemi, dárci a soukromým sektorem. Zlepší způsob využívání omezených veřejných finančních prostředků a způsob, jakým veřejné orgány a soukromí investoři spolupracují na investičních projektech.

Kdo má nárok na podporu prostřednictvím EIP?

Orgány veřejného a soukromého sektoru jsou oprávněnými protějšky a mohou podávat investiční návrhy v rámci investičních oken a podepsat dohody o záruce s Komisí, s výhradou příslušných finančních posouzení prováděných externími nezávislými odborníky pro Komisi. Investiční návrhy musí:

- přispět k hospodářskému a sociálnímu rozvoji se zaměřením na udržitelnost a vytváření pracovních míst, zejména pro mládež a ženy a zabývat se řešením základních příčin nedovolené migrace; (např. infrastruktura zahrnující energii, vodu, dopravu, ICT, životní prostředí, sociální infrastrukturu, lidský kapitál) a financování ve prospěch mikropodniků, malých a středních podniků. Zvláštní pozornost bude věnována rozvoji soukromého sektoru;
- maximalizovat pákový efekt soukromého sektoru tím, že řeší problémy s investováním;
- doplňovat trh a další nástroje, zejména nástroje financované z rozpočtu EU a členských států, včetně stávajících zařízení a mandátů EIB;
- podporovat cíle politik EU i rozvojové strategie partnerských zemí. ■

ČESKO-SLOVENSKÁ ODBORNÁ KONFERENCE O JADERNÉ ENERGETICE

NUSIM 17

BEZPEČNOST PROVOZU A LIDSKÉ ZDROJE

23. - 24. listopadu 2017

Orea Resort Santon, Brněnská přehrada

WWW.NUSIM.CZ